Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 47 (112) Львів, неділя 16. листопада 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 409.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

ПЕРЕДПЛАТА

Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.

Річно — 2 до ляри.

Гроші в краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — в загараниці порученими листами. За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.

ОГОЛОШЕННЯ:

1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

Даймо доказ свідомости й витревалости!

В неділю 16-го листопада буде голосування на послів до сойму. Серед таких часів, як нинішні, ми ще не приступали до виборів. Але власне ці часи дають нам нагоду, засвідчити свою незломність і ми її мусимо доказати.

В неділю підемо всі до голосовання і віддамо свої голоси на нашу українську листу. Нехай ніхто не дасться нічим застрашити і нехай знає, що всякі погрози з якого би то не було боку є протизаконні, а законне є наше діло і наш обовязок: піти до голосовання і віддати голос на ту листу, на яку хочемо і на яку наказує нам голосувати наше сумління.

Всякі погрози або підкупства, які хотілиби примусити когось голосувати на иншу листу, карає закон виборчої ординації і розпорядок Президента Польщі. Скажіть це тому, хто вас хотівби силувати і грозити, чи то приватна, чи урядова особа. Суд карає за це кождого.

В неділю йдемо всі до голосовання і віддаємо картки з числом: **11.**

Це буде доказ, що ми живемо і будемо жити, не падемо і не впадемо.

ДОПОМОГА нашим інвалідам повинна бути трівка та зорганізована. Впишіться в члени УКТОДІ Річна вкладка звичайного члена 6 зол.

ВІСТИ З КРАЮ.

В останнім тижні були в деяких селах дальші ревізії, та навіть польські ґазети не повідомляють, чи при тих ревізіях знайдено в кого щось дуже підозріле й каригідне. Зрештою судові слідства, які вже в багатьох випадках почалися, викажуть і вияснять, чи осі підозріння супроти ревідованих і арештованих є оправдані.

Ми вже писали, що велика частина або й більшість досі арештованих по вступним слідстві на поліції або в суді, вийшли на волю. Це є також наглядний доказ, що підозріння не все означають чиюсь вину.

Польські ґазети ще часто описують деякі випадки так, начеби це були «саботажі», але дуже скоро виходить на верх, що це неправда. Такі приклади ми вже подавали в останніх числах ґазети, а тепер ще занотуємо два:

«Слово Польське» писало, що в Русові коло Станиславова вартівники стріляли до якогось парубка, що хотів підпалити стирту на фільварку. Та на другий день показалося, що той парубчак вертав від дівчини і випадково йшов стежкою недалеко стирти, а коли хтось стрілив, то розуміється, що мусів утікати. Те саме «Слово Польське» і само признало, що купу каміння на шинах між Палагичами й Тисьменицею наклали пастушки з пустоти, а не був це жаден саботаж.

За те є повідомлення про кілька злочинних вчинків, яких допустилися невідомі люди на українських установах і памятниках. От у Теребовлі ушкодив хтось памятник поляглим коло церкви, в Тернополі зрізав хтось хрест на могилах та вибив вікна в «Міщанськім Брацтві», в Ямниці зрізав хтось хрест, закопаний на спогад скасовання панщини, в Озірній коло Зборова злочинці ушкодили огорожу могил і розкинули стрілецьку могилу та ушкодили памятник. В тих випадках і в инших не зловлено нікого; ґазети пишуть, що поліція веде слідство і шукає тих бандитів, що беруться до хрестів і могил.

В справі арештованих членів Президії партії УНДОбєднання почалося судове слідство. Деякі польські ґазети вже виписують, що арештовані були в звязку з тайними організаціями і ділала на шкоду держави. Але слідство ще не скінчене і про такі провини Президії партії годі тепер твердити. Ті арештовання кількох членів Президії партії, яка бере участь у виборах, не повинні нікого збаламутити. Ця партія є далі леґальна і нема чого боятися голосувати на ту листу, в яку вони входять (Український Бльок, ч. 11).

Дописувач з Ямниці. Ми знаємо самі це, що Ви пишете, але помістити так докладно, як Ви хочете, було годі, бо за це конфіскують ґазету. Мусимо бути скупі і обережні в писанню і передплатники нам це вибачають, бо розуміють положення ґазети, лише Ви неслушно гніваєтеся.

Не пропадемо!

«Діло» в ч. 250 містить таду допись з Теребовельщини:

«Недавно писалося про те, що в селі Глещава, теребовельського повіту, згоріли наслідком відомих подій кільком нашим господарям всі господарські забудування і мешкальні доми. З уваги на велику господарську скруту і недалеку зиму грозила тим селянам нужда. Тоді всі громадяни села без ріжниці помогли потерпівшим відбудуватися. Власники ліса подарували дерево, інші знову привезли дерево з ліса, ще інші дали свої околоти на пошиття. Коли вже весь матеріял був на місці, зійшлися всі громадяни від старого до малого і впродовж двох-трьох днів і сліду не було видно з того, що тут була пожежа. Таксамо згоріла була вся паша для худоби. І в тім випадку помогли селяни добровільно Богатші везли для потерпівших просто цілими фірами пашу і збіжа, бідніші несли на плечах. Таким чином всі погорілі є забезпечені на зиму. Селяни давали жертви охочо і працювали з таким запалом і ревністю, що серце радувалося надію, що громада, яка так дбає про своїх співгромадян, не пропаде, як не пропаде і нарід, який складається з таких громад. Цей гарний приклад повинні наслідувати всі інші галицькі громади.

На початку жовтня ц. р. помер у томуж селі Глещаві громадянин Михайло Ковальський. Умираючи, записав він на читальню «Просвіти» 50 ам. долярів., а на місцеву церкву 1 морґ поля. В теперішні часи потрібно особливо богато таких жертводавців на народні цілі. Виділ чит. «Просвіти» в Глещаві на черговім засіданні постановив заіменувати пок. Ковальського Михайла почесним членом читальні «Просвіти».

Подібні дописи приходять і до нас і до инших ґазет також з инших околиць краю. Люди не думають класти́ся в могилу, або опускати руки. Перемагає здоровий дух і заставляє всіх до нової праці. Коби тільки більше єдности і любови, то не зігне нас ніяке нещастя.

Заграничні ґазети пишуть про нас.

В заграничних ґазетах появилося кілька дальших статтів про Галичину. Польська ґазета «Слово Польське» невдоволена з того, а найбільше обурена на чеські і словацькі ґазети. Каже, що вони пишуть не правду.

ФОТОГРАФІЇ „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

Польські ґазети пишуть, що хтось відфотографував кімнати «Центросоюзу» у Львові, так, як вони виглядали по вибуху бомби, й вислав до Берліна до того фотоґрафічно-пресового заведення, яке робить з фотографії кліші і розсилає до ґазет у цілім світі. Ті фотографії помістили й деякі польські ґазети, бо і вони отримали з Берліна готові кліші. (Ті кліші ґазети собі передплачують).

Засуд б. посла.

Суд в Грубешові засудив б. українського посла Вол. Кохана позаочно на рік вязниці. Йому закинули злочин непошановання влади, якого допустився 3. серпня 1929 року.

Розвязали українську ґімназію в Дрогобичі.

З днем 3. листопада міністерство освіти розвязало українську ґімназію «Рідної Школи» в Дрогобичі. Учні 1, 2 і 3-ої кляси мають право вписуватися до українських або польських ґімназій, приватних і державних, а учні 4, 5, 6, 7 і 8 кляси, котрим не доказано жадної протидержавної діяльности, мають право записатися тільки до польських ґімназій і то не в Дрогобичі.

За причину розвязання ґімназії міністерство подає, що ґімназія не виховувала молодіжи в виразно державнім дусі і не виробляла в молодіжи пошани до державної влади і розпорядків, а тому прибрала шкідливий характер під оглядом моральним і політичним.

Це — по Тернополі і Рогатині — третя розвязана ґімназія.

Що було в Дебеславцях.

«Ґазета Поранна» пише, що минулого тижня около 200 людей з Дебеславець, пов. Коломия, пішло до сусідного села Замулинець з прапорами сельробу й серед окликів проти уряду і держави. Село заразом окружило військо і люди розійшлися. Арештували 31 людей, ними 3 жінки.

Збори в Берліні.

Польські ґазети пишуть, що Українці в Берліні скликали минулого тижня велике віче в українській справі. На тім вічу були і ріжні німецькі політики, які також промовляли.

Цікавий відчит в Берліні.

Член «Ліґи Оборони Прав Людини», Дубровіч, мав у Берліні відчит про Польщу. Говорив про передвиборче життя в Польщі а найбільше про Українців у Галичині. Польські ґазети пишуть, що говорив остро.

Американський редактор

ґазети «Шікаґо Дейли Нюз» (Шікаґські Щоденні Вісти) приїхав до Варшави, а звідси виїде оглянути Ґдиню, Данціґ і Східну Галичину. Він був на авдієнції в міністра Залеского і старається бути у мін. Пілсудского. — Кажуть, що небаром приїде до Польщі більше заграничних редакторів.

Віча на Буковині

Крім українського віча в Чернівцях, було велике віче в Вижниці, де говорено про події в нашім краю і ухвалено відповідні резолюції.

—o—

ПРОСЬБА УКРАЇНЦІВ до Папи.

Українці, що перебувають у Риму, внесли до папського секретаря меморіял з просьбою, аби папа впімнувся перед польським урядом за українські домагання. Дотепер невідомо, чи і як папа відповість на ту просьбу.

Напад польських студентів на жидівських.

Жидівські студенти техніки у Львові відбували свої збори. На салю впав гурт польських студентів і прогнав жидів зі салі. Потім спалили ошклені таблички (ґабльотки), на яких вивішували свої оголошення українські й жидівські студенти техніки.

—o—

Пожежа в млині.

В Станиславові згоріли машини й маґазини в млині Сафірів. Згоріло 12 ваґонів муки. В огні згинув робітник Равбіц.

—o—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Закарпатська Україна дістане автономію.

Чеський міністер загр. справ, др. Бенеш, сказав 17. жовтня на засіданню сенату так:

Що торкається автономії Підкарпатської Руси, то я від 1922 р., коли ще був премієром, намагався полагодити цю справу. Але треба було зробити необхідну підготовку, без котрої це не могло статися. Одначе я завсіди був тої думки, що цю справу треба полагодити якнайскоріше. Цеї думки я тримаюсь і сьогодня і тому можу сказати, що **сьогодня ця справа є уже настільки дозрілою, що сучасна влада її цілком певно переведе».**

Якби так справді сталося, то Чехословаччина булаби одинокою державою, що дотримала свого слова супроти українського народу і за це належалосяби їй пошана. Наші брати за Карпатами тоді лекше відітхнулиби.

—o—

Робітники привязані на 5 літ.

Московський уряд видав розпорядок, що робітник не сміє зміняти місця своєї праці частійше, як що 5 літ. Дотепер мав уряд великий клопіт з фабричними робітниками, бо вони не трималися довго на одним місци, але мандрували з місця на місце цілими тисячами, шукаючи ліпшої праці і заробітку. Тепер робітник мусить працювати на одним місци бодай пять літ, бо інакше не дістане жадної роботи. Через цей розпорядок робітники дуже обурені на більшовицький уряд.

Бійка між робітниками.

В копальнях Донецького округу (на Україні) застрайкували робітники, домагаючись ліпших харчів. Тоді уряд прислав туди до роботи робітників-комуністів. Страйкуючі почали бити цих страйколомів і ранили сімох.

Повстання на Кавказі

продовжується далі. Кавказькі повстанці напали на Вознесеньск, поубивали комуністичних діячів і підпалили копальні нафти. По деяких селах понищили московські школи.

Без мами.

В Москві зробили недавно облаву на сироти, що волочаться вулицями, жебрають і рабують та крадуть. Зловили таких дві тисячі. В цілій Росії і на Україні є таких дітей міліони.

І деінде подібно...

В Загребі закрали якісь злочинці вінці з могил хорватських патріотів, Радіча Павла і Степана та Юрія Басарічка, яких постріляв у сербським парляменті тому три роки серб Рачіч. Як відомо, між Хорватами й Сербами велика воріжнеча, тому, що «брати» Серби переслідують Хорватів, хоча конституція Югославії уважає Хорватів за «рівних з рівними».

Знову радять над розброєнням.

В Женеві почалися наради делеґатів держав над розброєнням. На конференцію прибула і більшовицька делеґація під проводом комісаря заграничних справ, Літвінова. Розуміється, що з тої наради знов нічого не вийде, так як і з попередних. Радять розброюватися, але зброяться на перегони далі, бо один другого боїться.

Читання з історії України 91)

Король спішить на поміч польському війську під Збаражем. (Серпень 1649).

Довго не могли в польськім війську під Збаражем знайти такого смільчака, аби прокрався з обложеного табору крізь козацький і татарський табор та доніс до польського короля вістку про тяжку долю польської армії. Аж зголосився якийсь шляхтич Стемпковскі, що служив у Вишневецкого. Йому дали лист до короля, а в листі було написано, що обложене польське військо терпить таку біду, що довше вже не витримає і піддається козакам. Просили короля, вислати зараз порох і поміч.

Дня 11. серпня той Стемпковскі перебрався за селянина і в ночі переплив човном через став, що з одного боку припирав до табору. Перепливши став, він проліз як кіт поміж сплячих козаків і татарів і досвіта доліз до якогось багна. Там пересидів у болоті цілий день 12. вересня а в ночі знову проліз багнами і травами, так поминув козацький табор і далі пустився біґцем і добіг до місточка Топорова, де справді застав уже польського короля, Яна Казимира.

Король прибув сюди так пізно тому що пани не слухали його приказів і не скоро збиралися в «посполите рушеня». Тай деякі не хотіли пускати короля на непевну долю. Аж коли до Варшави дійшла чутка, що Хмельницький злучився з Татарами й облягає польське військо, король таки зараз вирушив з тим, що мав, на схід. У нього було сорок тисяч війська, а головним своїм ґенералом іменував Осолиньского. По дорозі через Галичину мали прилучуватися до короля шляхтичі зі східних воєвідств, а що вони робили це дуже неохоче й поволи, то і король мусів поступати дуже пиняво.

З Варшави рушив при кінці червня, до Львова дійшов аж 17. липня потім пішов на Сокаль і завернувши в сторону Збаража, дійшов 10. серпня до місточка Топорова. Тут власне прибіг до нього Стемпковскі й передав розпучливий лист від Вишневецкого.

Прочитавши цей лист, король уже не ждав на дальшу збірку війська, але зараз рушив з Топорова. Та замість іти просто на Збараж король повернув на право до Золочева, бо хотів вправляти своє непривичне військо до походу. В Білім Камени, маєтку Вишневецьких, король прогаяв чотири дні. Тут видав відозву до українських селян, щоби не порозумівалися з Хмельницьким, бо буде їм кара, але аби були вірні королеви, бо за те отримають ласку і всякі полекші. Потім король видав універсал (розпорядок), що скидає Хмельницького з гетьманства а на його місце настановляє якогось Забуского.

Ідучи далі, король ставав часто на відпочинки і вчив своє рекрутське військо муштри та заохочував і всяко додавав відваги.

Літо 1649 р. було дуже дощове. Дороги розмоклися так, що вози стрягли в болоті. Ріки повиливали так, що годі було скоро йти вперед. А до того ще й ішли на непевне, бо самі не знали де є їх військо а де козаки. А коли зловили якого українського селянина й брали на допити, чи чого не бачив, то селянин і на муках мовчав, як камінь. А коли якого селянина намовили, щоби пішов на звиди, то він ніколи не вертався, хоча й обіцювали йому добру заплату.

Серед такої непевности король прибув з військом до села Милоновичі під Зборовом. Тут зловили якогось татарина і взяли на муки, а він почав говорити, що татарів і козаків під Збаражем без числа, але їх напав страх перед королем і вони думають втікати. Та король не дуже вірив тому татаринови, підозріваючи, що він нарочно підісланий, аби заманити короля в засідку.

Тимчасом Хмельницький знав усе докладно про похід короля, бо волинські і галицькі селяни один наперед другого поспішали до нього з ріжними новинами, що чули й бачили. Таксамо зловлені польські вояки признавалися до всього. Коли король став під Зборовом, то з польського війська почали втікати слуги, і то українці й поляки, до козаків, така була ненависть до польської шляхти.

Знаючи, що в короля мало війська тай то не певне, Хмельницький рішився зробити так: Піхоту лишити під Збаражем, аби кінчала обложених, а кінноту і татар повести під Зборів, щоби заступити королеви дорогу. Так і зробив.

(Далі буде).

(*Увага:* В попередних «Читаннях» видруковано помилково дати з *вересня* замісць з *серпня*. Всюди замісць вересня має бути: *серпня*).

Болгарський король

що недавно вженився з дочкою італійського короля, з нагоди свого слюбу уласкавив 31 вязнів засуджених на смерть за ріжні великі провини. Ціла Болгарія дуже хвалить собі його за цей людяний вчинок.

І В КАНАДІ ТАКА ПУБЛІКА!

Злодії є всюди, навіть у Канаді. І то непрості, але міністри. От у місті Торонто зловили тепер одного канадійського міністра, що вкрав у склепі якусь жіночу сукню, вартости 15 долярів. Його арештували. Це великий сором для Канади і тому суд певно добре покарає пана міністра.

Вибори в Америці.

В Зєдинених Державах Америки були тепер вибори до сенату. Вибрали 47 сенаторів з демократичної партії, а 48 з республиканської. **Треба знати, що теперішний президент Гувер є республиканець**, отже його партія має всего 1 мандат більше. Тому думають, що при найближчих виборах президента побідять демократи, а що вони є за алькоголем, то готові позволити пити в Америці.

Сталін усуває
непевних приятелів

Секретар Центрального Виконуючого Комітету, Сталін, є дійсно диктатором і головою всеї большевицької влади. Він знає, що проти нього змовляються вже від довшого часу його противники, прихильники Троцкого. тому усуває підозрілих з їх посад і висилає їх на Сибір, хоча вони також богато заслужились для большевицької влади. Тепер усунув голову народних комісарів, Рикова, большевицького діяча Бухаріна й инших. Також богато високих старшин большевицької армії попереносив на схід або поусував, бо і в війську є його противники.

Проміні,
що вбивають.

Ми писали недавно, що Німці винайшли такий магнетичний прилад, що з далека здержує всякі мотори. Це малоби велике значіння у війні, бо можнаби стримати всі ворожі авта, танки і літаки. Але тепер є чутка, що Американці винайшли такі **проміні, які на велику віддаль** убивають людину. Ці проміні, звані «ультрафіолєтні», властиво вже відомі, але американські вчені знайшли спосіб, згущувати і висилати ці проміні, наче світло так, що на кого вони впадуть, той гине. Якби Американцям удалося цей спосіб удосконалити, то малиби на випадок війни найстрашнійшу зброю.

Арештували кількох
Німців на Поморю.

3. листопада перевела польська поліція ревізії в кількох німецьких домах на Поморю й арештувала 9 осіб під замітом протизаконної виборчої агітації. Між арештованими є б. посол і перший кандидат німецької листи, Татулінські, управитель німецького виборчого бюра Тавбе, директор німецької школи Бартель, два управителі дібр, і один купець, один фризієр з Вейгерова і иньші.

УНЕВАЖНИЛИ НІМЕЦЬКУ ЛИСТУ

В Цешині уневажнили виборчу німецьку листу до шлеського сойму. За причини подають, що на листі 30 підписів неправдивих.

Скільки політичних вязнів.

Опозиційні польські партії обчислили, що в останнім часі було в Польщі 5 тисяч політичних вязнів (разом з Українцями). З того числа є около 1600 вязнів з польських партій. Бувших послів і сенаторів арештували дотепер 82.

За хабарі.

Військовий суд у Львові засудив майора Юзефа Тимкова на два роки тюрми і деградацію. Засудив також сержантів: В. Чубака на 10 місяців, Прайса на 4 місяці, Словіка на 2 тижні, Дудалу і Язовецкого по 5 місяців, капралів: Бомербаха на 5 міс., Новарецкого, Бравнера і Берліна по 4 міс., і кілька иньших на кілька місяців і тижнів. Всім засудженим доказали, що вони за гроші видавали резервістам 26. п. піхоти посвідки, що ті уже були на вправах.

Девей виїжджає.

7. листопада попрощався з Варшавою американський дорадник у фінансових справах Девей, який уже виїжджає до Америки. У своїй прощальній мові Девей сказав між иншим, що заграничні позички треба брати осторожно і лиш на поплатні цілі, бо ті позички треба потім віддати.

1000 інвалідів УГА ждуть на поміч суспільности. Вшануйте їх заслуги в цім місяці! Честь народу наказує забезпечити життя тим, що в обороні його добра віддали своє здоровля!

ПРИМІРНА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА.

Управа «Рідної Школи» прислала нам таку статтю з просьбою, помістити це в газеті:

Справа рідної школи й рідного виховання — це найважніща з усіх дуже важних справ. Від цього залежить ціла будуча доля народу. Бо хоча не знати, як народ зобогатів би, — то без рідного виховання він мусівби винародовитися, на що маємо численні приклади з історії нашої і всесвітньої. Тому кождий свідомий нарід передівсім дбає про забезпечення своїх рідних шкіл та рідного виховання.

І між українськими громадами є такі, що памятають за «Рідну Школу» й постійно пересилають на неї датки з ріжних нагод. Одною з невеличких але свідомих українських громад є громада **Ляцьке, добромильського повіту.** Для прикладу наведемо спис жертв з тої громади за останні два роки.

В 1929 році зложили в волотих: Манько Василь (збірка з „колядн") 83.70, (з пушки) 4·15, Фартушок Петро (з нагоди хрестин) 2, Сивий Степан і Мартишишим Михайло 1·50, „Луг" (з пушки) 27. Дзюбак з Вояних Анастазія (збірка на весілю) 6·13, Сивий Петро (з нагоди запустів) 2, Кооп. „Народний Дім" (з пушки) 2·51, Кооп. „Народний Дім (принагідні датки) ·50, Манько Василь (збірка з „ Йордани" 52·36, Кооп. „Народний Дім" (принагідні датки) 1·50, Дацько Іван і Волошин Мих. (хлопці з нагоди забави) 1·10, Мальківський Дмитро і Кіт Марія (збірка на весілю) ·70, Старобʼянські Іван і Катерина (збірка на весілю) 1·50, „Сокіл" 1·94, Гнат Іван і Катерина (з нагоди вінчання) 3·73, Шилик Іван і Катерина (з нагоди вінчання) 2·30, Кооп. „Народний Дім" (принагідні датки) 1, Мальківські Дмитро і Марія (збірка на хрестинах) 1·60, Читальня „Просвіти" 10, Кооп. „Народний Дім" (принагідні датки) 0.62, Мальгівські Василь і Катерина (збірка на весілю) 2·10, Кооп. „Народний Дім" (з пушки) 2·82, Шахтинські Микола і Евгенія (збірка на весілю) 6·71, Шахтинський Дмитро (з нагоди хрестин) 5, Восьний Микола 5, Сивий Теодор (з нагоди хрестин) 6·70, Кооп. „Народний Дім" (принагідні датки) 0·7 , Бендзар Михайло (з нагоди хрестин) 2·20, Ярема Сенько (збірка на хрестинах) 2·89, Бандвар Михайло (зі скарбонки) 1·58, Вайло Микола (з нагоди хрестин) 2·51. — Разом за цілий 9 0 рік 223·37 зол.

В 1930 році: Бендзар Михайло (зі скарбонки) 1·43 Манько Василь (збірка з „коляди" 81·41, Бендзар Михайло (збірка на хрестинах) 2·10, Кооп. „Народний Дім" (з пушки) 0·84, Шабтиський Микола (з нагоди запустів) 3·30, „Народний Дім" (з пушки) 1·19, Читальня „Просвіти (збірка з „писанки") 53·06, Кооп. „Народний Дім" (з пушки) 1, Масляк Михайло 3, Кооп. „Народний Дім" 1, Кооп. „Народний Дім" (з пушки) 1·90, Ярема Сенько 2, Кооп. „Народний Дім" (з пушки) 2. Разом за 1930 рік по кінець жовтня 154·23 зол.

Чому наводимо ці жертви? — Тому, щоби показати, що навіть найменшими, але постійно складаними датками можна зібрати доволі поважні суми. Треба тільки в часі теперішнього лихоліття завсігди памятати за найважніщу нашу установу «Рідну Школу» і постійно при всякій нагоді пересилати датки на її цілі на адресу: **«Рідна Школа» — Львів, Ринок ч. 10.**

За якийсь час оголосимо знов одну з примірних українських громад, що **постійно** памятають за «Рідну Школу» і навіть в цей скрутний час підтримують її, знаючи, що у добре вихованих дітях наша одинока надія.

НОВИНКИ

Календар на тиждень.
ЛИСТОПАД 16—22

16. Неділя 23 по С. Акепсіма мч. (Айтала Йос.).
17. Понеділок, Йоанікія прп.
18. Вівторок, Галактіона мч.
19. Середа, Павла св.
20. Четвер, Єрона мч.
21. Пятниця, Собор Св. Михайла Архистратига.
22. Субота, Онисифора.

—о—

Увага: Свята в скобках (—) є тільки православні — прочі свята спільні українцям греко-католикам і православним.

—о—

Погода: Цілий цей тиждень заповідається гарний і погідний.

—о—

Зміни місяця:

Нів дня 20. листоп. о год. 7 і пів рано.

Повня дня 6. грудня о год. 4 по пол.

Як нарід приповідає:

— Як Михайло закує, то Микола роскує.

— Риба не без луски — козак не без долі.

—о—

— **Пожежі.** В Посухові, пов. Бережани, згоріло оноді 5 господарств. Огонь вибух через неувагу при сушенню прядива на печі. Пожежа загрожувала цілому селови, і лише завзятий і ревний ратунковий акції місцевого «Лугу», а також «Лугів» з Потутор, Рибник, Вільхівця і Бережан завдячуємо ратунок. Славним Луговикам складають за це щиру подяку уряд громадський і громадяни Посухова. — В Ляховичах подорожних дня 29. жовтня згоріла хата Юзефа Яцикевіча. Огонь вибух через те, що хтось із челяди Яцикевіча висипав необережно попіл і з вуглинами під загату. — В Бурштині, пов. Рогатин згоріло 9 господарств. Огонь

вибух в домі Петра Кобля — мамуть через необережність. Шкоди виносить понад 17 тисяч зол. — В Волиці Комаровій, пов. Рогатин, згоріло 3 листопада 6 стирт збіжжа на фільварку Кучиньского. Шкоду оцінюють на 16 тисяч зол. Польські ґазети пишуть, що це підпал, та що ті стирти підпалено при помочі якихось таємничих паперових ліхтарок. Поліція арештувала під замітом того підпалу пятьох людий. — В Підвисокім, пов. Снятин, згорів фільварок Й. Файха. Шкода виносить 100 тисяч зол. — В ночі на 6. листопада згоріла в **Журавиці,** пов. Перемишль фабрика хліборобських машин Гоніґвакса. Причина пожежі невідома. Фабрика була обезпечена на 300 тисяч а шкода виносить 250 тисяч. Через цю пожежу **70** робітників, що працювали в фабриці втратили заробіток і будуть певно без зарібку аж до відбудови фабрики, що потреває пів року.

— **Бють шиби і хляпають болотом.** В ночі з 31. жовтня на 1. листопада якісь злочинці вибили всі шиби в домівці Товариства «Укр. Бесіда» в Сокалі, в канцеляріï філії Т-ва «Просвіта» в «Укр. Кооперативнім Банку», в канцеляріях адвокатів д-ра Перфецького і д-ра Хоминського, а також **вибили шиби в церкві Св. Миколая.** Церкву крім того **обляпали ще болотом.**

— **Самогубство через податки.** Якийсь Космовскі, купець із Познаня, мав заплатити великі податки, але не мав гроший, лише самі довги. Він попав через те в розпуку, виїхав з Познаня до місточка Стшелєц і тут кинувся в Вислу і втопився.

— **Як хто вміє, так піє...** В Вишатичах, пов. Перемишль, устроїла комісія польського краєвого товариства «Кулок Рольнічих» перегляд коров і бугаїв. Однак люди чомусь не захотіли гнати худобу до того перегляду і комісія оглянула заледви 40 штук. Панам з комісії було дуже ніяково і оден з них, інжінер зі Львова (низький в окулярах), сказав: «Кєди німа венци, то пшеґльондинєми то, що єст, а як пшивйодон еще, то ім повіми: поцалуйце нас лєпі в д.... Деякі господарі обурилися на таку панську «освіту», але більшість людий сказала: «Нема кому дивуватися. Той пан певно більше нічо не вміє».

— **Великий Божий світ, а жити нема де.** Тихон Кутузов з Зінівки, пов. Дубно на Волині дістав від батька кусень ліса, щоби собі заснував окреме господарство. Узявся він жваво до роботи, викорчував шмат ліса, збудував хату, засадив садок, виробив грядки на ярину — одним словом почав розживатися. Аж надіхав якось з Дубна пан Адамовіч, комісар охорони ліса, побачив, що де був ліс, є господарська загорода і зробив на нашого Тихона карний донос за «знищене лясу». Повітовий суд наложив кару 25 зол. або 5 днів арешту, а окружний суд по відклику засудженого — затвердив кару. Мало того, той добрячий комісар наказує тепер Тихонові, **аби на викорчуванім поли садив знова ліс.** Бідний господар в розпуці запитує в Редакцію «Нар. Справи», що робити. Відповімо йому в слідуючім числі в «Переписці».

— **Засуд капітана.** Суд у Перемишлі засудив капітана Чеслава Вавроша за те, що він застрілив арендаря фільварку Якубовського, на 14 місяців тюрми і видалення з війська.

— **Молилися до чорта.** В Варшаві відкрила поліція секту (релігійну громаду) почитателів діявола. До тої секти належало богато польських студентів. Прислушники секти сходилися вечерами і ночами у таємних помешканнях і там відправляли дивовижні молебні до діявола, відправляли Службу Божу на відворот (від кінця до початку) та віддавалися гидкій розпусті.

— **Корова як почесний гість.** На сільсько-господарському зїзді недалеко Шикаґа (в Америці) учасники дуже цікавим способом віддали честь одній визначній корові з тої околиці. Та корова дала за рік 20 разів стільки молока, кілько сама важила. За цю «заслугу» запросили господарі ту корову на гостину, яка відбулася на закінчення сільско господарського зїзду. Між святочно прибраними столами для гостий поставили для тої корови гарно заквітчаний жолоб, повний смачної паші. Коло жолоба вистелили підлогу мякою соломою, аби «достойний гість» міг собі по обіді лягти і румеґати. Про цю небувалу гостину розписуються широко усі американські ґазети і хвалять ту корову, що підчас гостини заховувалася дуже гідно і чисто.

— **Вбитий у бійці з поліцією.** В поліськім воєвідстві поліція виарештувала усіх членів комуністичної партії. Підчас ревізії одного комуніста вивязалася бійка між комуністами і поліцією. В бійці згинув один комуніст. Цю вістку принесли польські ґазети.

— **Нелюдська мати.** Ольга Кудило з Утішкова (пов. Золочів) приїхала до Львова і тут кинула під трамвай свою 4 місячну дитину. Моторовий здержав трамвай і дитину вратовано, а мати пішла до арешту.

Щораз більше довжників

вирівнюють свою залеглу передплату і присилають 3 зол. **на четвертий квартал.**

Навіть ті передплатники, що в останніх часах мали в господарстві ріжні шкоди, присилають передплату, бо розуміють, що власне в ріжних клопотах наша ґазета дає пораду і розраду.

Нехайже не остають позаду і ті, що дотепер мимо упімнень і висланих чеків, не вирівнали свого довгу й не відновили передплати на четвертий квартал.

Судові позви на задавнених довжників ідуть дальше.

ЧЕСНІ ЧИТАЧІ! Вирівнуйте передплату! Не задовжуйтеся в ґазеті!

—o—

— **Посмертна згадка.** Михайло Дробко, господар в Незвисках, пов. Городенка, помер передчасною смертю в 37 році життя. Покійний був **одним з найкращих свідомих** громадян в селі. Честь Його Памяти!

— **Чи вже нема права на ґешефтярів?** Лісова фірма «Польська Фореста» заарендувала собі в Надвірнянщині лісову залізничку до вивозу дерева. Та фірма, немов на пакість вживає на залізничці машин не забезпечених відповідними **сітками, через що іскри з комина** летять широко і далеко і спричинюють часті пожежі. За останніх кілька тижнів та залізничка викликала чотири пожежі. Особливо страшною була пожежа в **Пасічній,** пов. Надвірна, де від іскри з машини згоріло 11 господарств до тла. Знова 30. жовтня запалила іскра з машини стодолу господаря Миколи Кантурака. Дооколичне громадянство, обурене на фірму, запитує: чи потягне хто ту «Форесту» до суду? (Від Редакції: Усі пошкодовані повинні внести проти фірми судові скарги за відшкодовання. Справу повинні виграти, бо фірма допустилася грубого недбальства. Справу віддати ретельному адвокатови українцеви).

— **Їдьте обережно!** Марія Багрій, дівчина з Зазуль, пов. Золочів, їхала з Золочева особовим поїздом. Думаючи, що поїзд вже доїжджає до стації, відчинила дверці ваґону, щоби висідати, і впала по східцях на тор та тяжко побилася. Її взяли до шпиталю.

— **Нещасні люди.** Йосиф Бартник з Чернилова, пов. Тернопіль, хотів дати кравцеви Швальбнестови 100 долярів, аби забив мужа його любки, який недавно вернув з Америки. Швальбнест доніс про це поліції і Бартника арештували. — К. Коргут з Серетця, пов. Зборів, «мався» до своєї тещі і наслідком того була дитина. Коргут закопав дитину в городі. Його арештували. — В Бишках, пов. Бережани, Тетяна Лихолат задусила свою дитину. Її арештували.

— **З розпуки по програнім процесі** застрілився в Мілятині старім, пов. Камінка Струмилова, Йосиф Мачуга, властитель фільварку. Він програв процес з державцем дібр в Немирові.

— **Зла вістка з Америки.** На фармі Біревіль в Пенсильванії убив український еміґрант Крайник свого земляка Андрія Міця і втік перед поліцією та ховається.

— **Памятник «Грубій Берті».** Під французьким містом Леон на місці де колись стояла батерія німецьких далекострільних гармат (груба Берта), — що з віддалі 120 кільометрів остріювали Париж і наробили там чимало шкід і замішання — поставили Французи памятник.

— **Щасливі краї.** В Европі є три такі держави, де громадяни не платять ніяких податків. Ці держави називаються: Люксембурґ (між Францією, Бельґією і Німеччиною) Монако (між Італією і Францією) і Папська Держава в Римі. Усі державні видатки покривається там із доходів з державних підприємств. Впрочім видатки невеликі, бо ті держави не удержують армій, не купують дорогих гармат і воєнних літаків, а ні не удержують ніяких дармоїдів. Нема також в тих краях ненависти ані ніяких переслідувань. У тих щасливих краях живуть собі люди мирно, працюють самі на себе і не зазіхають на чуже.

—o—

Засуд за замах.

Прокураторія у Львові закинула, що 6. липня цего року 27-літний Гр. Мишко з Верешиці, пов. Городок, пас коні коло залізничого тору і поклав на шини кусень дерева і заліза, а товаришам грозив, що їх побє, як скинуть тото з шин. Та Іван Чіп таки скинув і поїзд не потерпів шкоди. За ту спробу замаху на поїзд засудив суд 4. листопаду Гр. Мишко на півтора року вязниці.

—o—

Чи ви вислали свою лепту на допомогу інвалідам УГА? Цього листопаду ніхто до вас по неї не прийде; пішліть її негайно самі! Ваша лепта не піде намарно. Вона сповняє свою велику ціль!

11 11 11 11

„Державна листа кандидатів“

Чуємо, що деякі виборці змішують «державну листу» з «жондовою листою» і дивуються та обурюються, як один чи другий наш громадський діяч попав на «жондову листу». **Державна листа не має нічого спільного з «жондовою».** Її укладають **кожда для себе і зі своїми кандидатами** ріжні ґрупи, які стають до виборів. Тому «жондова» листа є одна, а державних лист є кільканацять, кожда з іншим числом.

Державна листа є неначе премією для тої виборчої ґрупи чи виборчого бльоку, який добуде найбільше мандатів до сойму. Для державної листи істнує окрема державна виборча комісія, в якій засідає і наш представник (тепер його арештували!). Та комісія означує зголошені листи черговими числами і до тих лист повновласники окружних лист прилучують свої окружні листи. Цему завдячуємо те, що **по всіх наших округах наша листа Українського і Білоруського Виборчого Бльоку має одно і те саме число 11.**

Згідно з виборчою ординацією (арт. 9): «Виборці з цілого обшару Річипосполитої вибирають 444 послів, з яких 372 з лист виставлених в округах і 72 з державних лист».

Державні листи зголошує принайменше по 5 послів або сенаторів уступаючого сойму чи сенату, або принайменше 1000 виборців по 500 з двох виборчих округ. Нашу державну листу підписали наші посли й сенатори з Українського Клюбу в розвязаному соймі.

Щоби мати право дістати мандати з державної листи, треба, щоби окружні листи з тим самим числом вибрали послів щонайменше в 6 округах. Потім, котре число добуде найбільше число послів в окрузі, те дістане найбільше мандатів зі своєї державної листи. Отже державна листа є саме одною з тих причин, чому при виборах творяться великі виборчі бльоки. Приблизно **на 5 мандатів з окружних лист приходить один мандат з державної.** Тому, щоби ми по своїй державній листі провели до сойму найбільше наших людей, то кожда наша округа мусить подбати провести у себе якнайбільше наших послів. Досягнемо цего тоді, коли всі **як один голосуватимемо на українську виборчу листу ч. 11.**

Те саме відноситься і до сенату.

—o—

Право виборчої агітації.

З ріжних околиць краю одержуємо запити, чи є дальше **право агітувати** при виборах, чи це право скасоване. Річ у тім, що деякі виборчі гієни страшать людей, що вийшло нове право, яке загалом забороняє агітувати за якоюсь листою кандидатів.

Отож на ті запити відповідаємо:

1) Нема такого закону, який забороняв би провадити свобідну агітацію серед виборців за якоюсь листою.

2) Заборонений по закону тільки виборчий терор і шахрайство; роз порядок президента з дня 12. вересня 1930 р. Д. З. ч. 54, поз. 509 забороняє і карає тих: а) хто **насильством, погрозою** або **підступом** перешкоджує відбути **передвиборчі збори** (арт. 2, кара 5 років тюрми); б) хто уживає насильства, безправної погрози або підступу, щоби вплинути на **спосіб голосування виборця,** або щоби виборця здержати від голосування (арт 3, кара 5 років тюрми); в) **хто дає або обіцяє дати маєткову користь виборцеви** за його голос, або за здержання від голосування (арт. 4, кара 5 років тюрми); г) виборець, що за свій голос жадає маєткової або особистої користи (арт. 5, кара 5 років тюрми); д) хто за впливання на спосіб голосування, або на здержання від голосування бере або жадає маєткової чи особистої користи для себе чи для іншої особи (арт. 6, кара 5 років тюрми). **Цей останній припис є звернений проти тих виборчих гієн, котрі жадають за виборчу агітацію заплати; е) хто при тайнім голосованню в безправний спосіб запізнається з тим, як хто голосував** (арт. 7, кара до року тюрми).

Отже **право** не тільки дозволяє, але й хоронить свободу агітації, **але агітації чесної й безплатної.**

Натомість **право** забороняє виборчий **терор** (пострах), **шахрайство, підкупство й виборчу наживу гієн.**

Чи в практиці всі його держаться, це друге діло. Але кождий свідомий громадянин повинен виборчі надужиття докладно записувати, перевірювати та стверджувати підписами свідків, щоби зараз по виборах зробити з них ужиток.

Вибори мають бути тайні!

Деякі аґітатори галасують, що всі мають голосувати на 1-ку явно.

Така пропаґанда противиться правним приписам про вибори. Артикул 11 польської конституції говорить виразно, що посли мають бути вибрані в тайнім голосуванні. Так само виборча ординація має цілий ряд приписів, котрі забезпечують і постановляють тайність виборів. Між иншим згідно з ординацією є неважний кождий голос (картка), котрий в якийнебудь спосіб є зазначений.

З того слідує, що невільно віддавати голосу явно, бо в цей спосіб тероризується людий. Колиб який виборець віддав явно голос на «одинку», то муж довіря повинен в комісії зажадати уневажнення того голосу. Колиб комісія того голосу не уневажнила, то муж довіря повинен казати свій заміт записати до протоколу.

До Українського Жіноцтва!

Український Краєвий Жіночий виборчий Комітет видав відозву до Українського Жіноцтва. В цій відозві взиває свідомі жінки й дівчата, аби в день 16. і 23. листопада усі пішли до голосовання та віддали голос на українську листу ч. 11., та щоби до того намовили і своїх мужів, синів, братів і наймитів.

Свідома Українка може богато вчинити для тої справи і припильнувати, щоби всі наші виборці підтримали тільки свою українську листу ч. 11.

Картки до голосовання

В цім числі друкуємо знову вісім **карток до голосовання на 4 і 5-ій** сторінці. Треба їх рівно повитинати, так щоби число 11 було на середині картки. Ці картки треба лишити собі і своїй родині, а решту роздати тим, що не мають. Ніодна картка не сміє буде змарнована.

Картку може кождий і сам собі написати.

Якби в котрім селі не стало карток до голосування друкованих, то можна картку написати рукою.

При писанню картки треба памятати слідуюче:

1) Має бути білий папір з обох сторін, без ніяких лінійок.

2) Величина картки менше-більше така, як друкованої. Треба рівно витяти ножицями.

3) На середині білої картки написати виразно чорнилом або хемічним олівцем числом 11. Коло 11 не давати точки. Так само крім числа 11 не сміє бути на картці ніякого знаку ані плями.

Допильнуйте того, щоби кожний виборець віддав голос на 11.

ЛИСТОПАД — місяць українських інвалідів! Не відмовте жертви для потерпівших у боротьбі, вишліть її на адресу УКТОДІ, Львів, Руська 3/II.

Мій другий лист до виборців.

Коли хочеш, побратиме, лиш по правді жити, то ни дайси у вібори ти перехитрити. Коли хочеш, аби тебе люде шіновали, тай за тебе чьимне слово кождому сказали, то варуйси, абис нарід ніколи ни зрадив, тай ше гіршої недолі на него не зладив.

Бо лиш хруні чьисть продают за дриглі тай пиво, собі на встид та на ганьбу а людем на диво. Бо хруневи то все одно, сорому ни знає; плюнь му в очі, то він скаже, шо дощ накрапає.

Назви его, йик сам хочеш, ни ме си встидати, бо его встид свині зїли, йик ходив лизати панскі миски тай тарелі від йикоїс юшки, шо в ній була конетина тай трохи петрушки.

Слова доброго ни варта з ним заговорити, бо він свого ше дотогчіт тай несамовитий побіжит лиш, куда знає, тай таке набреше, шо най его сто раз на день дітько на встріть чеше.

Коли хочеш, побратиме, за правдов стояти, то ни треба за комином на піч си ховати. Тай ни треба всім казати: «ий, та шо я знаю? Я би рад вам допомочі та чісу ни маю!» Ни треба так говорити, ни треба йти з заду, бо йик кождий буде задний, не дійдем до ладу.

Треба сміло боронити свого права й волі, вібороти собі й другим поліпшеня долі. Бо паметай, побратиме, чужими руками добре грань лиш вігортати — чужі не йдут з нами.

Чужий дбає сам про себе, тай своїх ратує, то лиш тепер він ласкавий, бо нас потребує, а потому, по виборах, в соймі ме кричети, аби на нас в десітеро драчки наложети.

Най з нас кождий йде за своїм, най свого ратує, тай для добра народного най кождий працює. В кождім селі най настане обєднане — злука до просвітної роботи

Ваш **Іван Клябука.**

Кандидати до сенату.

Люблинське воєвідство

1) Галущинський Михайло, емер. проф. гімн., Львів.

2) Рочняк Олександер, б. суддя, Замостє, вул. Люблинська 132/15.

3) Новосад Григор, рільник, с. Покривка, холмський повіт.

4) Др. Горбачевський Антін, адвокат в Чорткові.

5) Рудь Захарій, рільник, Замостє, вул. Львівська,

6) Солдачук Іван, рільник, с. Лазиска, Замостьський повіт.

Волинське воєвідство

1) Іван Власовський, гімн. вчитель Луцьк.

2) Борис Козубський, зем. власник Кремянець.

3) Іван Бондарук, господар, Луцьк.

11 11 11 11

4) Олександер Левчанівський, ґімн. вчитель, Луцьк.

5) Микола Рогуцький, господар, с. Купновичі, львівське воєвідство.

Львівське воєвідство

1) Інж. Павликовський Юліян, дир. Нар. Торг., Львів.

2) Кісілевська Олена, журналістка, Коломия.

3) Др. Гарасимів Антін, адвокат, Стрий.

4) Стронський Іван, емер. управитель вселюдн. школи, Львів.

5) Рогуцький Микола, господар в Купновичах, воєв. Львів.

6) Пушкар Гринь, господар, Вербиця, пов. Рава руська.

7) Др. Старосольський Володимир адвокат у Львові.

8) Ґрондзаль Созон, господар, Конотопи, пов. Сокаль.

Тернопільське воєвідство
(Чолові кандидати)

1) Др. Антін Горбачевський, адвокат (б. сенатор).

2) Микола Загульський, господар.

3) Василь Бараник, канд. адв. (б. сенатор).

Станиславівське воєвідство
(Чолові кандидати).

1) Михайло Галущинський, ґімн. учит. (б. сенатор).

2) Др. Іван Макух, адвокат.

3) Олекса Черкавський, канд. адв.

Дикунство!

Наші передплатники, що отримують ґазети з почти в Янові, доносять, що останне число отримали без нумерків, бо хтось їх в ґазеті повитинав. Хто це зробив, не знати, але гадаємо що передплатники будуть домагатися в цій справі слідства, і суд покарає злодія, що ушкоджує чужу річ.

Спростовання на спростовання.

В ч. 42. була допись з Опаки пов. Дрогобич, під наголовком „Схаменіться недолюдки". На ту допись ми дістали спростовання, яке помістили в ч. 45. На це спростовання ми отримали з двох жерел спростовання, яке говорить, що декого з підписаних під тим спростованням у ч. 45. не вибілить воно, бо їх люди знають і так в не дуже ясні́м світлі. М. и. сказано, що війт М. Копач перешкоджує культурно-освітній роботі в селі і не тримає з свідомими людьми, а на його донос розвязано 26. XII. 1930 читальню.

Спростовання п. Копача і тов. ми помістили, бо покликався на закон, — а чи воно що „простує", це знають люди з Опаки. Тому, що нема доказу, що перший дописувач писав свідому неправду, його імени нікому не виявимо.

673 запомог по 120 золотих

на суму 80.760 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 664-ої до 673-ої?

664. Мельник Федір, Колодниця, поч. Конюхів к. Стрия, пов. Стрий, корова впала 16. жовтня 1930.

665. Дзюбак Іван, Василів, поч. к. Угн. пов. Рава руська, корова впала 23 жовтня 1930.

666. Фарина Іван, Витків старій, поч. Витків нов. пов. Радехів, корова впала 24. жовтня 1930.

667. Конюшик Стефан, Негрибка, поч. і пов. Перемишль, корова впала 29. жовтня 1930.

668. Бойчук Іван Дмитра, Турка к. Колом. пов. Коломия, корова впала 30. жовтня 1930.

669. Бугай Петро, Терпилівка, поч. Нове Село к. Підволочиск, повіт Збараж, корова впала 30 жовтня 1930.

670. Ковалів Михайло, Мартинів новий, пов. Рогатин, корова впала 2 листопада 1930.

671. Фурман Павло, Ладичин, поч. Микулинці, пов. Тернопіль, корова впала 2. листопада 1930.

672. Мицак Іван Кирила, Раків, поч. Креховичі, пов. Долина, корова впала 4 листопада 1930.

Увага: Запомоги — по стягненню цілорічної передплати — вишлемо на руки мужів довіря до 14 днів від дня оголошення, оскільки до того часу не дійде до нашого відома яка важна причина, що моглаби спонукати нас поновно доходити правдивости випадку або відкликати котру з тих признаних запомог.

—о—

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ.

Інж. Антін Романенко.

Нові прилади для праці в сільському господарстві.

Усім добре знаний господарський прилад, що зветься **мотикою**, а в інших місцевостях — сапачкою або сапою. Не одне людське покоління проливає піт, працюючи цим приладом в городі і в полі. Правда, праця мотикою не зачисляється до праць тяжких, але треба погодитись з тим, що вона є не швидкою й до того всього незручною, бо

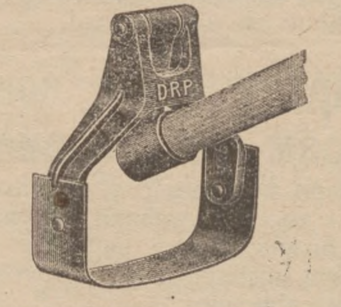

ввесь час приходиться бути зігнутим. Це змушувало людий шукати для такої праці інших, кращих приладів.

Сьогодня для такої праці уже маємо плянети, як кінні, так і ручні, які значно полекшують і прискорюють працю. Одначе плянети, через високі ціни на них, є мало доступні для більшости господарів.

Тепер винайдена нова рухома мотика «РАПІД», праця якою є легка, зручна та швидка й до того ціни на ці мотики не високі.

Подаємо тут три види такої мотики на рисунках.

1. Надається для нищення бурянів (хопти) поміж рядками, для зрушування прибитого дощем ґрунту, для чищення доріжок між грядками і бурянів в садках, то що. Мотички ці є дуже добрі для просапування широкорядного та стрічкового посіву збіжжя. Мотика ця заходить до ґрунту не глибоко — на 5 цм. Що до ширини захвату — то ці мотики мають три розміри: 1 — 10 цм., 2 — 16 цм. і 3 — 20 цм. за широко. Ціна: для 1 — зол. 12.30, для 2 — зол. 13.30 і для 3 — зол. 14.60.

2. Надається для нищення бурянів (хопти) та глибокого зрушування землі поміж рядками чи навколо окремих рослин. Мотика ця заходить до ґрунту на 10 цм. заглибоко. Ширина захвату: 10, 16 і 20 цм., як і у першого типу. Ціна зол. 12.60, 13.60 і 15.60.

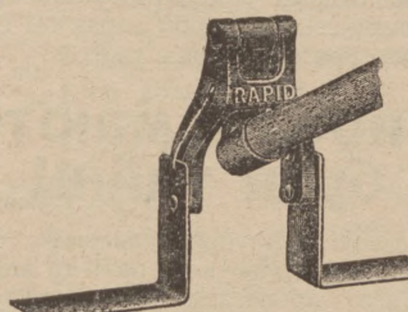

3. Надається до нищення бурянів (хопти), для зрушування збитого дощем ґрунту. Мотика ця заходить до ґрунту на 7 цм. за глибоко. Ширина захвату має також три розміри, один з яких є 32 цм., а саме: між ножами 8 цм. і захват кожного ножа — 12 цм. Ціна від зол. 16.30.

Ця трета форма мотики ріжниться від першої тим, що рядок рослинок при праці цею мотикою має бути під мотикою, посередині між ножами. Дуже доброю є при праці коло буряків та інших рослин, що посіяні рядками, але не стрічковим посівом. Для праці коло стрічкових посівів не надається, бо два рядки поміж ножами пройти не можуть.

Ножі цих мотик всіх трох форм є з доброї сталі й прикріпляються до рухомої залізної основи. Так, що коли ножі спрацюються — то їх до тоїж самої основи можна прикріпити нові ножі, які продається окремо.

Для праці мотика насаджується на дрючок, два метри довгий.

Працю цими мотиками виконується так. Робітник поступає взад, порушуючи перед собою мотику руками взад і вперед. Порушувати мотикою взад і вперед легко тому, що основа мотики (вухо) є рухома, а ножі на обидва боки гострі. Поступає робітник взад задля того, щоби не топтати там, де вже мотичено, — цілком подібно, як при праці граблями.

Праця такою мотикою є дуже швидка й не тяжка й до того зручна: не треба згинатись.

Всі три форми таких мотик мав я нагоду випробувати в господарстві п. **Дацька** в с. Чижикові біля Львова. І треба правду сказати, що це приладдя своєю зручністю, легкістю й швидкістю праці заслуговує на увагу загалу наших господарів. Господарі присутні при випробовуванню в Чижикові так подобали собі ці прилади, що просто не хотіли нам віддати їх.

Особливої уваги заслуговують ці мотики для праці при міжрядковій обрібці збіжжя та окопових рослин і в городах.

Набувати ці мотики можна буде у всіх Повітових Союзах Кооператив, які вже скоро будуть їх мати на складі.

Ще один спосіб на щурів і мишей.

Чеські способи. В місці, де є щурі і миші, дайте мищинку з цукром, хай занадяться. На другий чи третій день намішайте дві третини цукру і 1 частину вапна, розтертого в порошок. Миші чи щурі з апетитом цю мішанину зїдять і зараз же гинуть. Ще ліпше, коли на 2-3 день, тоді, як даєте їм мішанини, покласти другу мищину з водою. Миш, яка наїсться цукру з вапном, захоче води, бо має спрагу, і лиш хлибне води, зараз на місці згине.

Другий спосіб. Дайте мишам морської цибулі, що не у одної господині росте у вазоні в хаті.

Цибулю цю розкрайте на дрібні куски і спечіть на блясі, додайте ложечку смальцю, намастіть цим товщем і цибулею хліб і покладіть там, де миші і щурі бігають. Миш яка покоштує цей хліб, згине. Иншим звірятам ці трійла не шкодять.

Ще один рід збіжа винайдено.

Радянські ґазети повідомляють, що там на одній сільсько-господарській дослідній станції якийсь професор виплекав нову рослину, — щось посереднє між пшеницею і житом. Це вдалось йому зробити після схрещування цвітів пшениці пилочком з жита.

Чому свині потаніли.

Анґлія, яка була одною з найбільших покупців беконів з Польщі, сьогодня сильно знизила ціни на цей товар. Анґлійський сотнар беконів з Польщі коштує 68-78 шіл. (138-156 зол.). Причиною цеї знижки цін є те, що Данія завалила Анґлію своїми беконами, яких що тижня доставляє 121.500 штук.

Чому кури здихають.

(Відповідь п. К.)

Кажете, що кождого дня у Вас здихае пару курий і що у здохлих курий легкі темно червоні. В шлунку повно каміня, трави і зерна нестравлених і т. д.

— Ваші кури хорують на заразну хоробу, що зветься „холера". Зараз же відділіть хорих від ще здорових. Краще булоб, колиб Ви всіх здорових курий приділили в один курник а по кілька до ріжних. Хворі і здохлі кури не викидайте і не закопуйте, а найкраще спаліть на вогні. Памятайте, що через здохлі кури Ви можете рознести хоробу не лише у себе на всіх курий а і до сусідів. Курник добре висмаруйте горячим лугом до якого дайте рощину 3 проц. креоліни. Після цього ще вибіліть вапном. До води курям дайте квасу соляного (½%) або 5% рощину спиритусу. Колиб кури у Вас були дорогі-расові, то варта булоб піти до ветеринарного лікаря і попросити щоб він нащепив проти цеї хороби позісталих здорових курий.

(Увага: % — значить процент, відсоток. Приміром 5% розчин спіритусу — це значить, на сто частин води 5 частин спіритусу, приміром на літру води пять сотих то є одна двайцята частина літри спіритусу).

Чи можна ще тепер підгодувати пчіл на зиму

Трапляється, що пасічник аж до листопада пчіл не доглянув і не нагодував. Залишити таких пчіл на зиму, значить засудити їх на смерть. Однак краще є, ще тепер їх поратувати, аніж мають згинути. Тепер найліпше дати пчолам сити з цукру. 1 шклянку води а 1 шкл. цукру, до літру чверть чайної ложечки саліцілового квасу, що є в аптиках.

Ситу можна наляти в рямки, або дати до годувальниці над гніздом. З дна вулика пчоли можуть сити вже не забрати, бо зимно. Ситу піддавати краще в теплий вечер, а коли хмарно, то і в день.

Ціни в ріжних сторонах краю.

В БУСЬКУ І В ОКОЛИЦІ

Пшениця	22 зол.
Жито	13 „
Ячмінь	16 „
Овес	16 „
Просо	20 „
Фасоля біла	65 „
Фасоля біла дрібна	30 „
Фасоля краса	25 „
Мак	95 „

(Подав Маркевич Із.)

Ціни в Турці над Стриєм.

Жито	23 зол.
Бараболя	3.50 зол.
Капуста — сотнар	4 зол.
Конюшина	7.10 зол.
Молоко	30 ґр.
Яйце	15 ґр.
Мясо бараняче за 1 кґ.	1.20 з.
Мясо волове	1.40 з.
Солонина	5 зол.

(подав І. Пазюк, м. довіря).

КУТИ І КОСІВ

Кукурудза	30 зол.
Жито	22 „
Пшениця	28 „
Бараболя	5 „
Сіно	12 „
Молоко	30 гр.
Яйце	15 „
Платня робітника денно	3—5 зол.
„ „ малолітн.	2—3 „

(Подав Дм. Ковалюк).

У ЛЬВОВІ, 10. XI. 1930

Пшениця	25—27 зл.
Жито	19 20 „
Ячмінь	18—19 „
Овес	19—20 „
Кукурудза рум.	26—27 „
Фасоля біла	35—40 „
„ краса	33 34 „
Горох пів Вікторія	26—28 „
Горох звич.	20—22 „
Гречка	25—27 „
Ріпак озим.	44—46 „
Лен	48—50 „
Конюшина	137—147 „
Мак	83—93 „
Молоко	34—40 гр.
Сметана	—1.70 з.
Масло	4.40—4.50 з.
Копа яєць	—12·50 з
Корови 1 кґ ж. ваги	90—1.25 з.
Воли	1—1.20 „
Ялівки	1.20—1.35 „
Телята	1·—1·90 „
Свині	1.35—1.60 „
„ гірші	1.10—1.35 „
Гусяче піря недерте 1 кґ.	12—15 „
Гусячий пух	25—30 „
Дерте піря	20—25 „

ПРОСИМО присилати ціни продуктів по змозі раз на місяць, а не частійше. Не маємо ще цін з Тернопільщини.

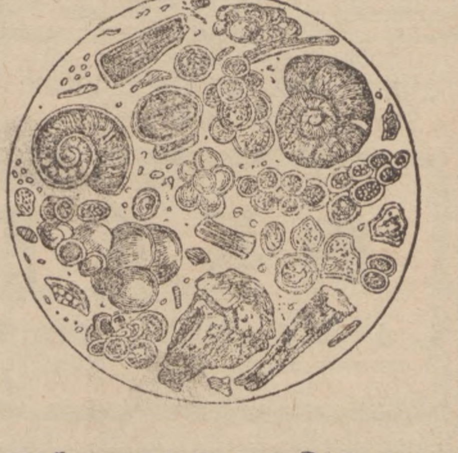

Читайте про це в „Золотому Колосі" на стор. 135.

Це є Ілярій Тарнавський господар з Бикова пов. Самбір, муж довіря „Народньої Справи", що кандидує на посла до сойму на листі ч. 11. з округу ч. 49 (Самбір — Рудки — Ліско — Мостиська — Городок) на четвертім місці.

Повідомляємо,

тих П. Т. Мужів Довіря, що вже розпродали першу висилку Календарів „Золотий Колос" (а деякі й другу), що дальші замовлені Календарі вишлемо їм вже за кілька днів.

Просимо тих, що розпродали „Календарі", щоби зараз висилали готівку та щоби замовляли дальшу висилку, бо небаром Календаря вже не буде.

Адміністрація.

Переписка і поради.

Стефан Благута, Тишковичі.

Запит: Панський ліс і живопліт затінює в двох місцях моє поле. Чи можу я домагатися відшкодовання?

Відповідь: Трудно домагатися відшкодовання, бо тої справи Ви в суді не вигралиби. Коли з того ліса, чи живоплота звисає яке галуззя над Вашим полем, то можете зажадати, аби пан до 3 днів це галуззя обрубав, а як не схоче, то й самі можете окрубати, але за саму тінь, що паде від дерев на сусідному ґрунті трудно домагатися відшкодовання, бо суди звичайно відмовляють. Власник ґрунту має лише право жадати, аби його сусід не смів ближче як 3 метри до межі садити якінебудь дерева.

Подяка. Дмитро Ковалюк в Кутах Старих дякує П. Т. Передплатників свого села за довіря, що вибрали його мужем довіря «Н. Справи».

Ветеринарна порада.

П. Рощук, Теребовля. Гнилу груду в коня вилічите **піоктаніною,** котру дістанете в аптиці і без рецепти. Ногу треба все викупати, обмити теплою водою, відтак обляти піоктаніною і чистим платком, найліпше ґазою а відтак бандажом обвинути. Це все треба робити, що другий день. Теж добре булоб засипувати йодоформом і бандажувати. При тім коня не можна уживати до праці. **П—о.**

Матій на весілю

Іду якось вулицею, про лихо думаю, аж за вуглом свого друга Матія стрічаю.

— «Ой, що тобі, Матієчку, що ти так змінився? Чи вже хліба не їв три дні, чи з вітрами бився?

«Щось лице тобі запухло — чи пчілка вкусила? А може щось провинився й Матіїха била?...

«Тай на ногу налягаєш, ей, признайся, брате, — певно ти десь на весіллю вчора мав гуляти?»

Усміхнувся Матій гірко: — «Іване, камрате! В тебе серце золотеньке тай ще сорокате...

«Ти усяке лихо вмієш на кпи обернути, хоч і твоє серце в сльозах, співаєш на нути.

«Щоб мене пчола вкусила? Що то би за пчоли, що роїлисьби так пізно, десь аж під Миколи...

«Щоби мене жінка била? Я того не знаю, у нас в хаті нема, брате, такого звичаю...

«Чи на весіллю гуляв я? Це вже може бути! Най це весіллям назвемо, можна притакнути.

«Тілько дивне то весілля тай дивні музики, що по ньому остається такий біль великий.

«Ой, гіренька тота скрипка тай сумні цимбали, аби ще так воріженьки гуляти діждали.

«Погуляв я, погостив я, лежав три неділі, вже гадав, що закінчаться ті дні мої білі.

«Але видно, ще Бог хоче в живих мене мати, не змогла мене недоля у гріб закопати.

«А як тільки пригоїлась трохи моя рана, я думаю: поплентаюсь до друга Івана.

«Нехай він мене розрадить, най бодай всміхнеться, бо великий туск до серця мойого береться».

Отак мені Матій свою біду повідає, ми поволи вийшли в поле, вітер повіває.

Край дороги ліс — діброва шумить, і шепоче, ніби нам обом з Матієм щось сказати хоче.

Відгадав я тую мову тай кажу: — «Матію, не давай розпуці волі, любий заведію!

«Подивися на ті дуби тай на рослі буки, тай згадай, які то буря робить з ними штуки.

«То до долу пригинає, то галуззя чеше, то громами — блискавками по корінню креше.

«Та не знищить, не злоточить дужої діброви, не вгамує того росту ні пишної мови.

«І хоч тут чи там упадуть дві-три деревини, то прозябне сто потомків вже другої днини.

«І чим дужче тая буря піниться — лютує, тим росте діброва ширше, тим сили гартує.

«Отак, брате, й живий нарід ніколи не впаде, він не згине серед бурі, не дасться загладі.

«І ніщо не загамує живого потока, чим ріку гатити більше, тим ріка глибока.

«А на тобі, мій Матію, добрий приклад маєм, що все лихо перебудем, біду поконаєм.

«Загояться наші рани, що нас позгинали, — ще музики потанцюють, що нам вчора грали.

«Бо як хтось занадто грає, чи то бас, чи скрипка, зіграється на остатне, буде з баса — скипка.

«А тоді і наша дудка зачне гопки грати, усміхнеться тоді мило

Іван Сорокатий.

—о—

До
РЕДАКЦІЇ ТИЖНЕВИКА
„НАРОДНЯ СПРАВА“

Львів, вул. Боїмів 4.

Просимо уклінно о ласкаве поміщення в своїм часописі слідуючого отвертого листа:

Читаємо часто в ріжних часописях отверті листи рільників, котрі тою дорогою висказують фірмі **«Діяболь-Сепаратор»** своє признання і вдячність за першорядну доброту її машин і за добрі услівя сплат. Ми нижче підписані рільники повіту Копичинці поділяємо однодушно похвальну опінію наших сусідів з инших повітів о машинах згаданої фірми, бо і ми маємо її кружлівки і маснички, з котрих ми дуже вдоволені.

Тому радимо всім рільникам, котрі до сеї пори не мають тих кружлівок, щоби замовили собі їх у фірмі «Діяболь-Сепаратор», бо з власного досвіду знаємо, що її машини є безперечно найліпші.

Отсим отвертим листом висказуємо наше признання відтинкові орґанізації фірми «Діяболь», оперуючому на терені нашого повіту — також Централі у Львові і бажаємо їй успішного і скорого поширення своїх машин навіть поміж найменшими рільниками.

Машини **Діяболь** уважаємо за конечні для кождого господарства і ми є тої думки, що лиш вони причиняться до піднесення занедбаної у нас молочної культури.

Просимо приняти щиру подяку за поміщення отсего отвертого листа.

З правдивим поважанням

Володимир Мотика
Матвій Червоняк
Дмитро Шмата
Дмитро Ворох
В. Остапчук
о. Брикович
Дмитро Миколаєвич .

(Печатка громади Кривеньке)

За згідність підписів, правдивість признань поручень і доброту машин ручить
нач. громади
В. Остапчук

Що таке трансфузія крови.

«Трансфузія» це латинське слово і означає по нашому «переливання»; отже трансфузія крови — це переливання крови здорової людини до орґанізму хорої людини.

Таке переливання крови примінюють лікарі при ріжних хоробливих випадках, що виникають з великого ослаблення орґанізму хорого, чи то через довгу хоробу, уплив крови, недокровність і т. п. Робиться таке переливання чи по лікарськи, трансфузію, доволі простим способом: Із жили здорового молодого чоловіка, що згодився дати троха своєї крови для уздоровлення свого ближнього, виточують якусь скількість крови, потрібну хорому і переводять її руркою до хорого організму. Щоби кров по дорозі не остигала й не згущувалася, мастять стіни рурки парафіною. Спосіб лічення хорих трансфузією здорової крови доконали і випрактикували лікарі головно в часі світової війни і тепер цей спосіб дає дуже гарні висліди.

Є богато молодих здорових людий, які лише з того й жиють, що продають свою кров хорим.

Є кілька родів людської крови і кождий рід має свою окрему лікарську назву. Тому, що хорому помагає лише кров того самого роду (ґрупи), що його власна, лікарі перед трансфузією докладно прослідкують, чи здорова кров, яку хочуть перелити до жил хорого буде згоджуватися з його кровю. В деяких краінах лікарі запровадили окремі списи людий, що хочуть і можуть віддавати свою кров ближнім. В тих списах є докладно означено до якої ґрупи належить кров кождого з них, отже на випадок потреби нема довгих пошукувань і короводів.

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ
З друкарні Щ. Беднарского в піднаймі „Промислу Ґрафічного“ Львів, Ринок 9. Телефон 76-14.
Видавець: ІВАН ТИКТОР